

ZAMONAVIY RAQSLAR HAQIDA MULOHAZA

Ulug'bek Doulov

O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi

Urganch filiali talabasi

Annotatsiya: maqolada Zamonaviy raqslarning yaratilish tarixi, ildizi, nisbiy va lahzali tushuncha ekanligi hamda zamonaviy raqslarning turlari haqida so'z yuritiladi. Zamonaviy raqslarning asoschilar haqida ma'lumotlar beriladi.

Kalit so'z: Raqs, balet, zamonaviy jazz, breyk-dans, xip-xop, ritm, harakat.

COMMENT ON MODERN DANCES

Ulug'bek Doulov

State choreography of Uzbekistan

A student of the Urganch branch of the academy

Annotation: the article talks about the history of creation of modern dances, its roots, relative and current understanding and types of modern dances. Information about the founders of modern dances is provided.

Key words: Dance, ballet, modern jazz, break-dance, hip-hop, rhythm, movement.

КОММЕНТАРИЙ О СОВРЕМЕННЫХ ТАНЦАХ

Улугбек Доулов

Государственная хореография Узбекистана

Студентка Ургенчского филиала академии

Аннотация: в статье рассказывается об истории создания современных танцев, ее истоках, относительном и сиюминутном понятии и видах современных танцев. Приведены сведения об основоположниках современных танцев.

Ключевые слова: Танец, балет, современный джаз, брейк-данс, хип-хоп, ритм, движение.

Zamonaviy raqs - bu mustaqil ravishda san'at turidan biridir. Zamonaviy raqslarda harakatlar, musiqa, yorug'lik va ranglar yangi usulda birlashtirilib, tana haqiqatan ham to'laqonli tilga ega bo'ldi. Zamonaviy raqs odamlarni san'at hayotning davomi va o'zini o'zi anglashiga ishontiradi. Zamonaviy raqslar nisbiy, lahzali tushuncha. Har bir davrning o'ziga xos musiqiy madaniyati mavjud bo'ladi. Bu esa o'z

navbatida yangi raqs turlarini vujudga keltiradi. Har bir raqsni zamonaviy deb atash mumkin, ammo o'z davri, o'z vaqti bilan ataladi. Shunday qilib, zamonaviy raqs o'z davri uchun zamonaviy, moda va dolzarb raqsdir.

Zamonaviy raqslarning maqsadi – insonning his-tuyg'ulari va kayfiyatini ifodalash. Bu aniq standartlarga ega bo'lmagan juda yumshoq, ko'p qirrali raqs uslubi hisoblanadi. Xoreograflar, odamlarning fikrlari va his-tuyg'ularini etkazishga intilib, doimiy izlanishda va yangi harakatlarni ixtiro qiladilar, ko'pincha turli xil uslublar va yo'nalishlarni aralashtiradilar.

Zamonaviy raqsning ildizi mumtoz baletdan boshlanadi. Bir tomondan, zamonaviy raqs klassik baletning rasmiy, qat'iy cheklovlariga qarshi reaksiya sifatida yaratilgan. Boshqa tomondan, zamonaviy raqs repertuariga kirgan klassik baletning ko'plab harakatlari va qadamlarini o'zida mujassam ettiradi. Xoreografiyada zamonaviy yo'nalishi paydo bo'lishining sababi XX asr boshlarida klassik balet maktabining inqirozi edi. O'sha paytdagi raqqoslar klassik raqs an'alaridan yiroq, inson erkinligi to'g'risida yangi g'oyalarni ifoda etish uchun yangi uslublarni talab qilgan edi. Zamonaviy raqs tushunchasi harakatlarning erkinligi va ta'sirchanligidadir, bu esa raqqosalarning his-tuyg'ularini eng yorqin ranglarda ifoda etish uchun ajoyib imkoniyat yaratadi.

O'tgan asrning boshlarida ko'plab turli yo'nalishlar paydo bo'ldi. Shu o'rinda zamonaviy raqslarga quyidagi yo'nalishlarni kiritish mumkin: zamonaviy raqs, kontaktli improvizatsiya, zamonaviy jazz, pop-qulf, breyk-dans, xip-xop, jazz, funk kabi turlarini keltirish mumkin. Zamonaviy raqs g'oyalari 1830-yilda taniqli fransuz o'qituvchisi va sahna harakatining nazariyotchisi Fransua Delsart tomonidan kiritilgan edi, u ovoz, imo-ishora va hissiyot o'rtasidagi aloqani o'rgangan. Uning ta'kidlashicha, konvensiya va stilizatsiyadan xalos bo'lgan imo-ishoragina insoniyat tajribasining barcha nuanslarini haqiqat bilan etkazishga qodir.

Zamonaviy raqs tarixi asrning boshlarida boshlanadi, Amerikadagi dastlabki zamonaviy raqsning uchta muzasi Isadora Dulkan, Rut Sen-Denis va Loy Fullerdir. Ular o'zlarining zamonaviy balet maktablarini - konvensiyalardan xoli san'atni yaratdilar. Improvizatsiya va bepul xoreografiya zamonaviy raqs san'atining asosiy tamoyillari hisoblanadi. Ular raqslarida falsafa, dramaturgiya, vedvil va qadimiy tarixni turli yo'llar bilan birlashtirdilar, bu zamonaviy raqs asoslarini yaratish uchun boshlang'ich nuqta bo'lib xizmat qildi. XX asr ko'plab yangi raqs turlari va uslublarini keltirib chiqardi, ulardan eng mashhurlari Lotin Amerikasi raqslari, xip-xop, breyk-dans, kramp, tektonik, ritm va blyuz va boshqalar keng tarqaldi.

Isadora Dulkan va uning bir qator sheriklari an'anaviy xoreografiyani tanqid qilishdi. Ular o'z maktablarini ochdilar, u erda zamonaviy balet asoslarini o'rgatishdi. Ushbu raqs yo'nalishining asosiy g'oyasi improvizatsiya va o'z hissiyotlarini ifodalashga asoslangan erkin xoreografiya bo'lgan. Isadora Dulkan zamonaviy

raqsning tan olingan asoschisi hisoblanadi. U o'z faoliyatini XX asrning oxirida boshlagan. Isadora Duncan - xoreografiyaning novatori va islohotchisi, u o'z raqslarida musiqiy tarkibning plastik mujassamlashuvi - formalistik klassik balet shakllaridan xalos bo'lgan. U klassik balet maktabini bepul plastik raqs bilan taqqoslagan. U qadimiy yunon plastmassasidan foydalangan holda, tunikada va poyabzalsiz raqsga tushgan. U birinchilardan bo'lib raqs uchun simfonik musiqani, jumladan, Shopin, Shubert, Betxoven, Vagnerni ishlatgan. Zamonaviy raqs sohasidagi ikkinchi avlod - Martha Graham, Doris Xamfri, Xelen Tamiris, Xaniya Xolm kabi xoreograflardir. Ularning xizmatlari, avvalambor, ularning har biri nafaqat ajoyib xoreograf va ijrochi, balki o'z raqqos va raqqosalarini tayyorlash tizimini yaratgan o'qituvchi bo'lganligidadir.

Zamonaviy raqslardan keng tarqalgan Jazz raqsi Afrika qabilalari raqslaridan rivojlangan. Jazz raqsi Amerikaga XVII-XVIII asrlarda Afrikadan kelgan qullar tomonidan olib kelingan. Amerikada bo'lgan qullar tezda o'zlarining bayramlari va urf-odatlarini tiklashgan va moslashganlar. Barabanlar o'rniga ular qarsak va tepishlarni ishlatishgan. Bir necha asrlar davomida afrikalik va amerikaliklarning ikki madaniyati birlashdi va natijada noyob yoqish raqsi paydo bo'ldi. Natijada XX asrga kelib jazz musiqasi va raqsi ulkan shuhrat qozondi. Shunday qilib, 70-yillarning zamonaviy jazz paydo bo'ldi. Jazz raqsi kundalik, folklor raqslaridan sahna, teatr orqali o'tib, asta-sekin o'ziga xos raqs san'ati turiga aylanib, butun Evropani qamrab oladi. Bu maktab dunyoning ko'plab davlatlarini zabt etdi. Bu raqs turi inson tanasini har tomonlama tarbiyalashga imkon beradi. Jazz raqsi doimiy ravishda o'zgarib turadi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy raqs nisbiy tushuncha, lahzali va har bir davr o'ziga xos musiqiy madaniyatga ega bo'lib, yangi raqs turlarini keltirib chiqaradi. Biroq, zamonaviy raqs uslublari juda xilma-xil elementlarga ega, bu esa ularni yanada demokratik va plastik moslashuvchanligi cheklangan odamlar uchun qulaydir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "O'zbekiston Milliy entsiklopediyasi" davlat nashriyoti., T – 2004
2. Tangurieva S. "Vsya jizn v tantse" – T. 2006.
3. E.Y. Saitova, N.E. Abrakulova "Xoreografiya va raqs san'ati asoslari" – T. 2015.128b
4. Abraqulova N. "Raqs jamoasi bilan ishlash uslubiyoti" – T. 2003 y.,